

gosto sejana; če po tem še mokro vreme nastane, se tudi na popolnoma rodovitnem polji prav malo dobre pšenice pridela. Res je, da gosta setev iz početka prav lepo in veselo raste; toda pozneje, ko bi imelo zrnje še le prav plenjati, se pa tudi zadosti očitno vidi, da ne raste več tako veselo kakor poprej, to pa zategadel ne, ker zrak in solnce ne moreta vmes.

Župan: Po svojih lastnih skušnjah vam moram povedati, da kar se mene tiče, nisem še nikoli tam največ pridelal, kjer sem najgostejše sejal. Tega sem se predlanskem prav do dobrega prepričal, ko mi je v jeseni tega leta polž eno njivo tako pokončal, da mi je na njej komaj tretji del posetve ostal, a vendar je bil pridelek na ravno tej njivi tako obilen, kakor o najboljši letini in pridelano zrnje je bilo tako lepó, da si ga nisem mogel lepšega željeti.

Završnik: Prav dobro, da to vemo; sejali bomo odsihmal redkeje, kajti škoda je gotovo velika, ako se s trdom in težavo pridelano seme po nepotrebnem raztresa.

Lipovec: Le počakajte enmalo in ne sodite pre-naglo! Jaz namreč mislim, da to nič ne dé, ako se ozimina v jeseni pregosto seje, kajti po zimi je i takó nekoliko pozebe in v tem slučaju je gotovo dobro bilo, da se je prav gosto sejalo.

Hrastovšek: Lej ga no! Ti si jo pa prav dobro povedal, tudi jaz sem teh misli, le upal se nisem povedati. Zdaj sem pa vendar zelo radoveden, kako se boste, gosp. učitelj, iz te zadrege izmotali, kajti tajiti vendar nikakor ne morete, da bi gosta setev, posebno v jeseni, ne bila dobra in koristna. Kaj?

Učitelj: Prav v nobenej zadregi nisem o tej zadevi in izgovor, ki ga je sosed Lipovec stavil, je popolnoma prazen, kar vam tudi prav lahko dokazem.

Hrastovšek: I nu, pa nam dokažite to stvar; poprej jaz takó ne vrjamem, da bi bilo mnenje sosedá Lipovca prazno; marveč jaz to mnenje še celó potrjujem ter pravim, da je res takó, kakor je Lipovec povedal.

Učitelj: Poslušajte me tedaj, razložiti vam hočem to reč ob kratkem: Ne samo pšenica, ampak tudi vsako drugo pregosto vsejano žito se ne more takó vkoreniniti in tako močno zarasti, kakor takrat, ako se bolj redko seje, da imajo mlade koreninice v zemlji dovolj prostora in se tem lože razraščajó. Žito pa, ki se v jeseni ni močno zarastlo, ostane slabeje in zimski mraz mu toliko bolj škóduje.

Hribar: Tako je; zdaj jo pa imate! Jaz sem namreč že naprej vedel, da se bodo gospod učitelj izrezali in vam jo zasolili. Kaj pravite Hrastovšek zdaj pa vi k temu?

Hrastovšek: I nu; vsaj je le Lipovec ugovarjal in jaz mu sem le enmalo povdarjal, zdaj pa vidim, da se tudi Lipovec moti in gospod učitelj imajo prav.

Lipovec: Odslej ostanimo pri tem, da je bolje, ako se pšenica nekoliko redkeje, nego pa pregosto seje in pravde naj bo konec.

(Konec VIII. nedelje prihodnjič.)

Lilija

Dekle:

Kak' si lepa, lil'ja bela,
Pravi vzor nedolžnosti;
Kak' te rada bi imela!
Al te smem utrgati?

Lilija:

O, utrgaj, dekle zalo,
Mene, lepo rožico!
Le domú jo nesi kmalo,
Kakor biser varuj jo!

Bog je vstvaril me v svarilo,
Na izgled vam, deklice!
Naj bi se ne pozabilo,
Kak zaklad nedolžnost je! —

Janez Leban.

Pomladanska

Pozdravljena mi bodi,
Preljuba pomlad ti,
Kar diha, giblje, hodi,
Se tebe veseli!
Po logih, prek livade
Mi ptičice pojó,
Vse poti in ograde
Cvetlice kinčajo.

Ta pomladi krasota
Mi up zagotovi —
Do tebe, ki lepota
Neizvenljiva si!
Da kakor nje zbujenje,
Tak moje tud telo
Se v novo bo življenje
Iz groba vzdignilo.

Fr. B—k.

Ovčja reja v Kanalski dolini na Koroškem.

(Spisal L. Ferčnik.)

(Konec.)

Kdor jemlje, mora založiti pastirje z jedjó za čas jemanja; ti so pa časih zviti tiči. Kakoršna jed, si mislijo, takošna bo paša; na paši je pa veliko ležeče. Ako pasejo proti soncu, kjer so trave okusniše in jедerate, ima živina manj mleka, pa mleko je bolj mastno in močno, daje več sira in več skute, in manj vode ali sirotke — siratne.

Navadno daje mizura, to je 12 bokalov neposnetega mleka po $4\frac{1}{2}$ do $5\frac{1}{2}$ liber sira in 2 libri skute. Iz mleka po močni paši spravijo do 6 liber sira. Če je šla živina po senčni strani, se mleka več namolze; pa mleko nima toliko moči, iz ene mizure se spravi po $\frac{1}{2}$ do 1 libre sira manj. Nad skupimi gospodarji, ki dajejo slabo jed, se maščujejo pastirji s tem, da ob času njih jemanja pasejo po osojnih rebrih.

Prva molža je že zjutraj ob 3, druga ob treh po poldne. Kdor jemlje, navadno sam siri, ali pa naprosi drugega za to delo. Vsakemu to delo ne gre dobro od rok, treba je pri zasiranji spretnosti in zvedenosti. Nekteri pokazijo sir, da je za nič. — Eden porabi preveč siršča, drugi pusti mleko preveč sogreti, spet drugi premalo; časih se sir še le poznej pokvari. Tudi pri vsolenji in vdelanji skute se ne zna vsak dobro obhodoiti, mnogokrat se jim spridi in splesnije, kedar ni bila dobro vdelana. Siratno dobivajo svinje, ktere jo rade srkljajo in se pri nji opitajo: toda nevarna je jim, če se jim daje prevročá. Proti veliki Gospojnici ali velike-mu Šmarnu so navadno že plačani vsi troparji; dobil

je vsak, kar je nameril pri mizuri. Na ovco se rajta ob planinskem času po 6 štirov ali $\frac{3}{4}$ mizure, kar znese pri jemanji 9 bokalov mleka in dá okoli 4 liber sira in okoli 2 libri skute. Ravno toliko se rajta na ovco pred planino, po planini pa en malo manj; za celi čas, kar ovca molze, se rajta na eno po 15 k večem po 18 štirov, kar znese 24 do 27 bokalov mleka ali 10 do 11 liber sira in okoli 4 liber skute. Po planini žene vsak tropar živino k svoji staji, ktere so navadno blizo planin.

Poglejmo v dolino! Kaj je med planinskim časom opravljaj tropar? Med tem, ko živina hodi po planinah, doma sečejo, narpred ledino, poznej senožeti. Prvemu senu iz travnikov in nagnjenih senožet se pravi ledina. Na senožetih, ktere se le enkrat sečejo, pustijo seno dalje stati in bolj dozoreti, nekaj zato, da je trši in ga ovce toliko ne pozobljejo, nekaj pa zato, da travne semena dozori, izpadajo in se spet zasejejo. V nižjih senožetih začnejo seči kake 3 tedne po kresu, potem grejo višej in višej, k veliki gospojnici so posekli večidel že vsi. Le otavo imajo še poseči. Seno se spravi v šupice, ktere imajo v vsaki senožeti, da ga potem, če je pri šupi tudi hlev, ali tam pokladajo živini ali pa po zimi zvozijo domú.

Kedar se jeseni živina odžene od hleva, raztresejo vdeleni gnoj po senožeti, ter ga dobro razdenejo, da ga mora dež ali sneg prav v zemljo zaprati.

Zemlji se je čez leto veliko vzelo; vzela se je trava, seno, ki je preredito mnogo ovac, naredilo mesa, mleka, sira i. t. d. Kar je zemlja dala, se ji mora povrniti; v zameno se ji povrača z gnojem, kar je za njo maslo. Od daleč lahko razločiš pognojene senožeti od nepogojenih; daleč že spoznaš senožeti marljivih troparjev, ki jih gnojijo, od senožet netroparskih.

Vsa opravila troparjev smo že omenili, le striže še ne. Ovce se strižejo trikrat v letu; prvokrat spomladi, drugokrat po planini, tretjokrat o božiču. Najboljši ste striži pozimska in jesenska: na eno močno ovco se računí 2½ libri volne.

Preračunimo, koliko nese dobra ovca troparju na leto. Plačeval se je sir v prejšnjih letih libra po 20 kr., to leto je poskočila cena eni libri čez 30 do 35 kr. Volne se je plačevala libra po 70 do 75 kr.

Postavimo, da nese ena ovca na leto:

1 jagnje po 2 gld. 50 kr.	=	2 gld. 50 kr.
sira po 10 liber à 30 „	=	3 „ — „
skute po 4 „ à 15 „	=	— „ 60 „
volne „ 2 „ à 60 „	=	1 „ 20 „
Vkup		7 „ 30 „

Preračunimo še stroške. Na ovco se rajta, če je leto ugodno in se pasejo dolgo v jesen, še 5 centov narmanj sena; cent po gold. = 5 gld. Potem za 40 glav enega pastirja, ki stoji 50 gld. — in zraven še živež. Povrh pridejo še stroški o planinskem času, za lek, otrobi in sol, za ravnanje poslopja, hlevov, staj za lastni trud i. t. d. Iz tega se razvidi, da ovce rediti, le tam dobro kaže, kjer se seno nima kam prodati, kjer strmi hribi niso za drugo planinsko gospodarstvo in le tako dolgo, dokler cena sena 1 gold. ne presega. Seno kupovati in ovce rediti bi neslo le čez hrbet. Blizo dve leti tropar od ovce nima drugega dobička kot samo volno; za te stroške ima potem ovčino meso in kožo, kedar ovco zakolje. Stroške za napravljanje stelje mu obilno povrne dobljeni gnoj, ki je prav dober posebno za mrzla zemljišča. Le pridnemu in previdnemu

gospodarju se plača trud, da more pri ovčji reji shajati in živeti, zanikarnej pa in kdor hoče delati s tujimi ljudmi, ne bo shajal posebno, če ima še nesrečo, da mu po bolezni pade več glav ali pa se pobijejo po skalah. Vprašal sem enkrat gospodarja, zakaj ne redi raji več krav na mesto ovac. On mi pa odgovori: „Ovca več nese in vesčas nese, krava pa ne. Ona le nese pri večih mestih, kjer se mleko drago prodaja.“ Prav sem mu dal.

Moder kmet.

(Posl. Božič.)

Po kmetih je navada, da gospodarji — starši — prej ali poznej izročajo svoje premoženje enemu ali drugemu sinu, druge pak omože ali kako drugače h kruhu pripravijo, sami pak potem živé od poboljška — poboljšenge — v hiši tistega, ki je njihov naslednik. Vse bi bilo prav, ko bi le vsi zmiraj dolžnost svojo dopolnjevali, ali večkrat nastanejo žalostni prepiri in pravde, ki življenje grené in ves ljubi mir božji iz hiše spodé. —

Bil je nekje premožen pa že postaren kmet, ki je imel več sinov in hčer, ki so že vdane bile. Bodisi, da mu je kdo svetoval ali da se je sam spomnil, posihmal sklence izročiti svoje premoženje enemu izmed svojih sinov, sam pak mirno in zadovoljno živeti na stare dni. Pokliče tedaj vse svoje vkup ter jim reče: „Dragi moji! vi vidite, da sem se postaral in že nekako oslabele, tedaj je treba, da grem k pokoju. A zdaj mi gre najprej to stvar dobro premisliti, potem pa Vas bom čez dva meseca spet poklical ter povedal, kaj in kako sem sklenil storiti.“ —

Dobro. Hitro mine ta čas. Stari oča res dajó spet vse svoje k sebi poklicati ter jim kako tako rečejo: „Dragi moji! Odkar se videli nismo, naučil sem se še v starosti nekaj, kar vam rade volje zdaj povem. Zapomnite si to dobro! Hodé nekega dne po vrtu zapazim v onem vrtolnem jabelku, da imajo vrabci mlade notri. Vzamen jih vun ter denem ptičnico, ki jo obesim pri oknu na steno. Stara dva sta bila v velikih skrbéh za svoje mlade, kam da so prešli; potem pa ko jih vgladata, bila sta hitro pri ptičnici. Mladi s perotmi treptajo in zijajo, da bi kaj hrane dobili, kakor je že tičja navada. In ni bilo to zastoj, kajti večkrat na dan sta priletela stara ter jih nahranila. — Ko pa mladičem peroti izrastejo, nastavim blizo ptičnice zanjke ter srečno vjamen stara dva, ki ju potem v tičnico zaprem, mladiče pa izpustim. Dokler so bili le-ti zaprti, nosila sta jim stara vedno hrane; ko pa stara zaprem, mislil sem si, da ju bodo zanaprej tudi mladi tako lepo hranili; ali zmotil sem se jako, kajti stara bi bila poprej lakote in žeje pocepala, predno bi jim bili mladi kaj prinesli. — Zato, ljubi moji! hočem še dalje sam gospodariti, dokler imam še kaj moči; potem pa bom že poskrbel za naslednika. Kajti brez glave storjena, je rada skažena in — mladim ne gre vselej verovati, niso radi mož — beseda. Tudi tiči nas lahko kaj naučé!“ — To je dro premisleka in spomina vredno!